

■ Aká bola vaša hlavná motivácia podnikať u nás a čo vás viaže k tejto krajine?

Slovensko považujem za svoju takmer rodnú krajinu. Je to pravosť mojich predkov z matkinej strany a cítim, že práve tu mám korene. Môj starý otec Jakob Berger pochádzal z Humenného. Bol kohen, teda príslušník rodu kňazov, ktorý sa spomína už v Tóre. Prišiel na svet ako najstarší syn Yitzaka Meira a Dory Taubovej, dcéry rabína Menechana Tauba. Menechana poznali ako av bejt dina, teda predsedu rabínskeho súdu na Slovensku a v Maďarsku. Aj stará mama Katarína sa narodila na východe Slovenska. Jej otec Getzel Levi bol učenec. Ovládal Talmud, čo mu zaručovalo vysoký stupeň vo vtedajšej spoločenskej hierarchii.

■ Pochádzate teda z rodiny duchovných a učencov. Prečo sa z vás stal podnikateľ?

Moji prarodičia boli nesmiernie húževnatí ľudia, ktorí takmer s heroickou vytrvalosťou a odvahou vydržali čeliť nesmiernemu utrpeniu, ktoré prinieslo dvadsiate storočie so svojimi dvomi vojnami. Dokázali prežiť vďaka svojim dvom charakteristickým, na prvý pohľad možno paradoxným črtám, a to nemennosti zásad a schopnosti prispôbiť sa okolnostiam. Nositeľkami týchto vlast-

ností boli najmä dve najvýznamnejšie ženy môjho života, ktoré nesmierne obdivujem a vážim si ich za ich odvalu a guráž – stará matka Katarína Bergerová a matka Blanka Bergerová.

■ Vaša matka Blanka Bergerová napísala aj knihu Najväčší biznis môjho života, v ktorej spomína na svoje detstvo a prežité hrôzy počas druhej svetovej vojny.

Z jej rozprávania poznám aj život starej mamy Kataríny. Bola to úžasne silná žena. Keď počas prvej svetovej vojny musel starý otec narukovať, zostala sama s piatimi deťmi, takmer bez prostriedkov. Vtedy sa v nej prebudil podnikateľský duch. Dokázala obchodovať, čo jej umožnilo síce skromne, ale predsa len uživiť deti a dosiahla, aby jej manžela oslobodili od vojenskej služby. Ani po vojne sa im nežilo ľahko. Vlastnili malý obchod, ktorý ledva stačil pokryť náklady na základné živobytie rodiny. Napriek tomu trvala na tom, že každé jej dieťa sa musí minimálne vyučiť remeslu, keďže si uvedomovala cenu vzdelania. Moja mama Blanka vstúpila do sveta „biznisu“ ako jedenástročná – predávala cukríky v miestnom kine, aby pomohla rodine. Neskôr, keď sa im podarilo trochu pozviechať a zmohli sa na celkom slušne

Osemročný Avihou (vľavo) s mamou a bratom

Pani Blanka v kruhu svojich vnúčat

prosperujúcu živnosť, prišla druhá svetová vojna so všetkými hrôzami, ktorými museli prejsť. Počas arizácie prišli o obchod, denno-denne boli vystavovaní prenasledovaniu a ponižovaniu. Mama spomínala, ako raz v zime v štyridsiatom prvom roku prišla silná víchrica, ktorá vyvalila kríž na námestí. Príslušníci gardy využili pád kríža, obvinili ich, že to urobili židia naschvál a začali zatýkať bohatých, ktorí im museli platiť vysoké vý-

kupné. Cena židovského života bola v tých časoch presne vyčíslená v korunách. Kto mal dvetisíc korun a mohol si zaobstarať falošný krstný list, mal aspoň teoretickú šancu prežiť. Kto nie, mal smolu. V koncentračnom tábore zahynul aj mamin najmilší brat Moše a neskôr, už tesne na sklonku vojny fašisti zavraždili jej sestru Fridu, po ktorej zostali dve malé siroty. Obdivujem svoju matku, ktorá si aj v tejto atmosfére

Necítim sa byť CUDZINCOM

Doktor AVIHOU EFRAT sa narodil v Izraeli. Po vysokoškolských štúdiách v Tel Avive a USA založil úspešnú stavebnú firmu Jordan Eshel. Pred pár rokmi preniesol pôsobnosť svojho podnikania aj na Slovensko. Dôvodom však nebola len chladná kalkulácia strohých, neosobných čísiel, tak ako to v biznise býva zvykom. K tomuto rozhodnutiu ho viedli emotívne pohnútky.

Dr. Avihou Efrat

strachu, prenasledovania, zrady a všadeprítomnej smrti dokázala zachovať nezlomnú vôľu a silu charakteru, čo ju doviedlo k najväčšiemu biznisu jej života.

■ Môžete ho priblížiť?

Celé sa to odohrávalo v marci roku 1945, keď prenasledovanie židov ustupujúcou nemeckou armádou prerástlo do priam obľudných rozmerov. Mamina rodina sa spolu s ďalšími sedemdesiatimi židmi ukrývala v horách na strednom Slovensku. Ktosi ich prezradil a oni sa zrazu ocitli v obkľúčení prepadového komanda. Maminu sestru Fridu zastrelili pred jej očami a podobný osud čakal aj ostatných. Nesmierne obdivujem svoju matku, za to, že nabrala odvalu a postavila sa zoči-voči nemeckému dôstojníkovi, vrahovi svojej sestry a zdôraznila mu, že vojna sa chýli ku koncu a on bude potrebovať poľahčujúce okolnosti. Nevie, čo sa v nej v tej chvíli odohrávalo a aké vyjednávacie schopnosti v nej prebudila tá existenčne vyhranená situácia. Dala do banku svoj život a pokúsila

sa zaň kúpiť sedemdesiat iných životov. Obchod sa podaril. Bol to najväčší, neprekonateľný biznis jej života.

■ V roku 1949 vaša rodina emigrovala do Izraela. Našla vytúžený pokoj?

Určite áno. Aj keď ten odchod bol tiež dosť dramatický. V Československu už boli pri moci komunisti a emigrovať nebolo jednoduché. Opäť to bola moja mama, ktorá presvedčila rodičov a súrodencov o nevyhnutnosti tohto kroku. Snažili sa odísť nenápadne, aby nevzbudili pozornosť. Pár mesiacov po príchode do novej vlasti sa mama zoznámila s mojím otcom a bola svadba. Spočiatku žili veľmi skromne, neskôr sa im vďaka pracovitosti a usilovnosti začalo dariť. V roku 1951 som sa narodil ja, o dva roky neskôr brat Nadav, ktorý je pilotom a pracuje pre izraelskú leteckú spoločnosť. Príbeh mojej mamy sa ukončil v januári tohto roku. Dožila sa ôsmich vnúčat a štyroch pravnúčat. Verím, že odchádzala na onen svet v pokoji, keď videla, že rodine sa darí a drží pokope.

Obdivujem svoju matku, ktorá si aj v atmosfére strachu, prenasledovania, zrady a všadeprítomnej smrti dokázala zachovať nezlomnú vôľu.

■ Vám sa darí v oblasti stavebníctva. Vaša firma prosperuje v mnohých krajinách sveta. Aké sú vaše plány na Slovensku?

Prišiel som sem podnikáť v roku 2005. Mojm prvým projektom bol súbor tristo bytov Devínsky dvor v bratislavskej mestskej časti Devínska Nová Ves. Ide o byty nadštandardnej kvality, ktoré sú však cenovo dostupné aj pre mladé, začínajúce rodiny. V tomto trende chceme pokračovať aj pri realizácii ďalších projektov. Mám v úmysle zotrvať v tejto krajine, ku ktorej ma viažu také silné putá, dlhšie a vo vhodnom čase odovzdať štafetu podnikania na Slovensku svojim štyrom potomkom.

■ Neobávate sa tunajšieho podnikateľského prostredia?

To určite nie. Odvalu mám predsa v krvi. Zdedil som ju po praslici a hoci je mojím rodom Izrael, korene mám tu a necítim sa byť v tejto krajine cudzincom.

KATARÍNA

HANZELOVÁ

Foto: archív A. E.